

Monsieur le Président!

Il y a plus de vingt-cinq ans que j'ai eu l'honneur et le plaisir de vous connaître et déjà votre illustre prédécesseur, Thomas Masaryk m'a témoigné sa confiance en m'accueillant avec bienveillance. Je n'ai pas seulement connu Votre Excellence et la plupart de vos hommes d'état mais aussi le peuple tchécoslovaque à Prague lors du commencement de mon émigration et plus tard à Londres quand notre sort d'émigrés était commun.

Un de mes plus beaux souvenirs d'exile restera toujours l'offre du travail pendant dimanche des mineurs de Kladno afin de procurer pour ma famille et pour moi le charbon nécessaire pendant l'hiver rigoureux de 1920.

Le peuple tchécoslovaque savait toujours que je ne cesse pas de préconiser l'idée de l'amitié entre nos deux pays et savait aussi que je combattais toujours le révisionnisme hostile du régime de Horthy et que même avant la première guerre mondiale j'étais opposé à la politique d'oppression des nationalités, de gouvernements hongrois.

Toutes mes déclarations étaient faites dans le sens du rapprochement entre nos deux nations et j'ai toujours souligné que l'avenir des peuples tchécoslovaque et magyar, ainsi que celui des autres peuples du Bassin Danubien, dépend de leur collaboration mutuelle. Le point le plus fort de la campagne de calomnie, conduite contre moi par Horthy et son régime était justement la fait de vouloir approcher Budapest à Prague.

Après ce qui procède, vous pouvez croire, Monsieur le Président, ainsi que le peuple tchécoslovaque, que si j'élève aujourd'hui ma voix contre la persécution des Hongrois en Slovaquie, je le fais pas comme un ennemi, mais comme un ami.

Si je suis étant persuadé que vous n'êtes pas au courant en ce moment en Slovaquie, je dois attirer votre attention à ces regrettables événements.

D'après les renseignements reçus sous le prétexte des travaux obligatoires on disperse les hongrois de Slovaquie, en les dépouillant de leur biens, offensant ainsi l'accord en vigueur de l'échange de population selon lequel pendant sa durée le gouvernement tchécoslovaque suspendra toutes les mesures répressives contre la minorité hongroise.

Comme Hongrois et aussi comme un ami éprouvé de la Tchécoslovaquie, tout ceci me cause un profonde douleur. Les souffrance de la population hongroise de Slovaquie me désespère et en meme temps je suis désolé de voir qu'au lieu d'avoir fait un pas en avant vers le rapprochement de nos deux pays, nos relations s'empirent. Nous devons nous rendre compte que si deux petits états voisins faits pour une collaboration fructueuse se perdent dans les litiges, ceci arrêtera non seulement leur propre développement, mais aura aussi une influence néfaste sur la vie de tous les peuples voisins. Le Sud-Est de l'Europe ne peut exister que si toutes les anciennes inimitiés disparaissent entre Prague-Bucarest-Budapest-Belgrade et Sofia. Alors seulement la paix et le bien-être pourront régner dans ces pays.

Agréez, je vous prie, Monsieur le Président, l'expression de ma plus haute considération.

J'ai confiance, M. le Président, en votre sagesse et je suis persuadé que vous ferez tout le possible pour que les mesures répressives mises en vigueur contre la population hongroise de Slovaquie soient suspendues. Seule, la liquidation de cet état des choses

pourrait créer une atmosphère favorable à la solution de tous les problèmes qui sont encore à résoudre.¹

PIL 704. f. 130. 6. e. (fogalmazvány). Magyar szövege megjelent: Hírlap, 1946. november 30.

*

Elnök Úr,

Immár több mint huszonöt éve van szerencsém Önt ismerni, és már az Ön kiváló elődje, Thomas Masaryk is tanúbizonyságot tett irántam való bizalmáról, amikor jóakarattal fogadott. Én nem csak Excellenciádat és politikustársai többségét ismertem meg, hanem a csehszlovák népet is, Prágában, emigrációm kezdetén, majd később Londonban, ahol emigrációs sorsunk közös volt.

Emigrációs időmnek mindörökké egyik legszebb emléke marad a kladnói bányászok vasárnapi munkafelajánlása, hogy családom számára és az én számomra biztosítsák az 1920 szigorú telére szükséges szemet.

A csehszlovák nép mindig tudta, hogy én állandóan a két ország közti barátság eszméjét hirdetem, s azt is tudta, hogy mindig küzdöttem a Horthy-rezsim ellenséges revizionizmusával, és már az első világháború előtt is szemben álltam a magyar kormányoknak a nemzetiségeket elnyomó politikájával.

Minden nyilatkozatomat a két nép közti közeledés szellemében tettem, és mindig hangsúlyoztam, hogy a csehszlovák és magyar nép jövője, akárcsak a Duna-medence többi népeie, kölcsönös együttműködésük függvénye. Horthynak és rezsimjének ellenem folytatott rágalomkampányában a leghangsúlyosabb pont éppen az volt, hogy Budapestet Prágához akartam közelíteni.

Mindezek után elhíheti, Elnök úr, és a csehszlovák nép is, hogy ha ma felemelem szavam a magyarok szlovákiai üldözése ellen, azt nem mint ellenség, hanem mint barát teszem.

Meg vagyok győződve arról, hogy Önnek nincs tudomása arról, ami jelenleg Szlovákiában történik, s ezért fel kell hívnom figyelmét ezekre a sajnálatos eseményekre.

Információim szerint kötelező közmunka ürügyével szórják szét a szlovákiai magyarokat, megfosztva őket javaiktól, megsértve ezzel a lakosságcserére vonatkozó, érvényben lévő egyezményt, amely szerint annak időtartama alatt a csehszlovák kormány felüggeszti a magyar kisebbség elleni összes megtorló intézkedést.

Magyarként és Csehszlovákia kipróbált barátjaként nekem mindez nagy fájdalmat okoz. A szlovákiai magyar lakosság szenvedései kétségbe ejtenek, s ugyanakkor mélyen elszomorodva látom: ahelyett, hogy lépéseket tettünk volna országaink közeledése felé, kapcsolataink romlanak. Számot kell vetnünk azzal, hogy ha két kis szomszédos ország, amelyek gyümölcsöző együttműködésre lennének képesek, belemerül a viszálykodásba, ez nemcsak saját fejlődésüket fogja megállítani, hanem valamennyi szomszédos nép életére végzetes hatással lesz. Délkelet-Európa csak akkor életképes, ha minden régi gyűlölködés eltűnik Prága, Bukarest, Budapest Belgrád és Szófia között. Akkor csakis a béke és a jólét uralkodhat ezekben az országokban.

Fogadja, Elnök úr, legmélyebb tiszteletem kifejezését.

Elnök úr, bízom az Ön bölcsességében, és meg vagyok győződve arról, hogy Ön minden lehetőt meg fog tenni a szlovákiai magyar lakosság ellen hozott megtorló intézkedések felfüggesztéséért. Csakis ezen helyzet felszámolása hozhat létre olyan atmoszférát, amely lehetővé teszi a még hátralévő valamennyi probléma megoldását.¹

¹ Benešhez intézett levele elküldése után Károlyi sajtótájékoztatót tartott, ahol többek között ezt mondta: „Főleg azért írtam ezt a levelet Beneš elnök úrnak, mert az volt az érzésem, hogy szavamnak nagyobb súlya lesz, miután ő tudja legjobban, mennyire barátja voltam mindig és vagyok ma is a csehszlovák-magyar közeledésnek. A dél-szlovákiai sajnálatos események ellenére azt szeretném, ha a magyarság és a magyar sajtó megőrizné nyugalmát, és gondosan ügyelne arra, hogy minden túlzás és színezés nélkül, csakis a tényekről számoljon be. Nem szabad, hogy ezek az események ürügyet szolgáltatssanak arra, hogy a magyarság hangulata ismét a „Nem, nem soha” revizionista hangulatba csapjon át.” (*Népszava, 1946. november 30.*)

Pár héttel előbb, november 10-én interjút adott Havasnak a sajtó részére a szlovákiai kitelepítésekről. „A 200 000 magyar kitelepítése ellen az első pillanattól kezdve tiltakoztam. Valóban mindent meg kell tenni, hogy ez ne történjék meg. Sőt amikor 1943-ban Beneš elnök Londonban először említette nekem, nem is a kitelepítést, de a lakosságcserevel kapcsolatos elgondolást, rögtön kifejtettem neki, hogy miért tartom a nemzetiségi kérdésnek ezt a megoldási formáját károsnak... Azóta sem változtattam e véleményemen.” Miután Magyarország a kitelepítést megakadályozni nem tudja, kompromisszumot kell találni.

November 27-én Károlyi felkereste az új angol követet, Helmet, és közölte vele, nagyon aggódik a szlovákiai magyarságért, és ezért „személyes táviratot küldött barátjának, Beneš elnöknek, kérve őt, vessen véget a magyarok üldözésének”. Károlyi rokonszenvez a cseh vezetőkkel, de attól tart, „hogy ebben az ügyben a szlovákok zsarolják őket”, azzal fenyegetőzve, hogy a szovjet érdekszférán belül önálló államot alakítanak. Neki, Károlynak nincsenek különösebb politikai ambíciói, de szívesen lenne prágai követ. A továbbiakban Károlyi elmondta a követnek, hogy aggasztónak tartja Magyarország gazdasági helyzetét, bár látja a fejlődést, de Magyarország kicsiny ahhoz, hogy valóban önálló gazdasági entitást képezzen - ezért szorgalmazza ő a dunai föderációt.

278. KÁROLYI MIHÁLY LENGYEL LÁSZLÓHOZ

(Budapest, 1946. december 7.)

Megkaptam kedves Mikulását, és valóban meghatott, hogy reám gondolt, és ilyen hasznos ajándékkal lepett meg. Holnap utazom 8-10 napra Németországba,¹ 19-e körül ismét itthon leszek, és nagyon örülnék, ha telefonon felhívna, és megbeszélhetnénk, hogy mikor jöhetne hozzám, mert szeretném személyesen is megköszönni figyelmességét.

Szívélyes üdvözléssel

PIL 704. f. 130. ó. e. (eredeti)

¹ Károlyi ekkor látogatta meg Erzsébet nővérét. L. e kötet 284. sz. levelét.

279. SZTANYKOVSKY TIBOR KÁROLYI MIHÁLYHOZ

(Mosonszentjános, 1946. december 10.)

Elnök Úr!

Egy régi katonája jelentkezik most Elnök Úrnál azzal a tiszteletteljes kérelemmel, szíveskedjék őt kihallgatáson fogadni.

Mint a 11-es Katonatanács tagja, 1918 októberében részt vettem a Katonatanács megalakításában, s azok közt a tisztek között voltam, akik elnökünk, Csernyák Imre vezetésével október 25-én Elnök Úrnál jártunk küldöttségileg, s bejelentettük a Nemzeti Tanácsnál a Katonatanács megalakulását. Forradalmi szereplésünkre Elnök Úr bizonyára jól emlékszik, egyébként az októberi forradalom után Bús Fekete László tollából megjelent „Katonaforradalmárok”¹ című könyv részletesen leírja szereplésünket.

Az ellenforradalom idején Horthy Miklós hadbíróasága „forradalmi bűneim” miatt perbe fogott, s a Tisza ügyből kifolyólag 1920. szeptember 15-én kötél általi halálra ítélte, majd a következő évben a legfelsőbb honvédtörvényszék büntetésemet 18 évi súlyosbírtott súlyos börtönbüntetésre változtatta át. E büntetésemet részben a budapesti Margit körúti katonai börtönben, részben a szegedi Csillag börtönben az utolsó percig kitöltöttem, s 1937. december 1-jén szabadultam.